

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Никодијевић (Грујица) Марија
Датум и место рођења	07.11.1982. Алексинац

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Финансијски менаџмент
Звање	Дипломирани економиста
Година уписа	2001.
Година завршетка	2007.
Просечна оцена	9,16

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	
Факултет	
Студијски програм	
Звање	
Година уписа	
Година завршетка	
Просечна оцена	
Научна област	
Наслов завршног рада	

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Економски факултет
Студијски програм	Рачуноводство
Година уписа	2008.
Остварен број ЕСПБ бодова	120
Просечна оцена	9,64

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Систем буџетирања предузећа у новом пословном окружењу
Име и презиме ментора, звање	Благоје Новићевић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	8/18-01-004/16-014 од 23.05.2016.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	Укупно 335 = 327 (увод, текст, закључак, литература) + 4 (прилози) + 4 (биографија и изјаве)
Број поглавља	4
Број слика (шема, графика)	27
Број табела	41
Број прилога	1

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Nikodijević, M., Novičević, B. (2021). Empirical study of the implementation of certain budgeting concepts in manufacturing companies in Serbia. Economic themes, 59(1) – приложена потврда бр. 09-107 од 16.11.2020. године.</p> <p><i>У раду су приказани резултати емпиријског истраживања сироведеног у циљу сагледавања актуелног стања и релевантних ставова менаџмента у погледу примене појединих концепата буџетирања у прерађивачким предузећима у Србији. Истраживањем је утврђена тренутна заступљеност појединих концепата буџетирања, као и које концепте менаџмент предузећа из узорка сматра одговарајућим и добрим решењем за своје предузеће имајући у виду специфичности своје окружења и пословања. Приказани резултати показују да се у прерађивачким предузећима у Србији прате глобални трендови у пракси буџетирања који се односе на примену савремених концепата буџетирања чија су кључна обележја флексибилности, фокусираности ка кључним и заснованости на перформансама.</i></p>	M51
2	<p>Никодијевић, М. (2019). Буџетирање засновано на перформансама као инструмент финансијског опоравка локалних самоуправа Републике Србије. Civitas, 9(2): 114-125.</p> <p><i>Последњих деценија све је већи тренд јавности да се буџетска средства троше ефективно и ефикасно, али и одговорно и транспарентно. Локалне самоуправе Републике Србије сусрећу се са проблемима неуређености јавних финансија који су, између осталог, последица неадекватног буџетског система. Раг описује специфичности буџетирања заснованог на перформансама и указује на могуће позитивне ефекте његове примене на нивоу локалних самоуправа Републике Србије чиме би се остварила кредибилна буџетска ограничења у складу са перформансама, побољшала транспарентност извештавања, остварио адекватан систем контроле трошења буџетских средстава, као и систем мерења остварених резултата.</i></p>	M52
3	<p>Никодијевић, М. (2019). Beyond budgeting – примена у Telenor групи. Економски изазови, 8 (16): 79-89.</p> <p><i>Beyond буџетирање настало је крајем прошлог века као алтернативни модел буџетирања који је развијен са циљем да ојклони недостатке традиционалних система буџетирања. Сагледано кроз велике промене у лидерству и менаџменту процесу у односу на дошаташњу пословну праксу, раг описује основне принципе и карактеристике Beyond буџетирања. Приказани су ефекти његове примене на пословање Теленор групе која од 2009. године примењује овај модел буџетирања у свим својим компанијама чланицама групе. Анализа релевантних финансијских индикатора групе из 2009. и 2017. године показује да група бележи узлазни развојни тренд након примене Beyond буџетирања.</i></p>	M53
4	<p>Никодијевић, М. (2018). Буџетирање засновано на перформансама као инструмент ефикасне алокације ресурса на нивоу локалних самоуправа Републике Србије. Трендови у пословању, 11: 51-60.</p> <p><i>Услед проблема са неуређеним и недрживим системом локалних јавних финансија, локалне самоуправе Републике Србије карактеристично неинтервенентно и недовољно ефикасно трошење буџетских средстава. Уз осврт на лоше управљање јавним финансијама на локалном нивоу, као могуће решење, раг предлаже имплементацију буџетирања заснованог на перформансама. У раду су описане кључне промене које се морају сировести и изазови са којима би се локалне самоуправе суочиле приликом имплементације овог модела буџетирања. Посебна пажња у раду посвећена је развоју адекватног система мерења перформанси који треба да омогући евалуацију ефективности и ефикасности коришћења јавних ресурса и створи тачну и поуздану основу за утврђивање одговорности за (не)остварење резултата.</i></p>	M53
5	<p>Новићевић, Б., Никодијевић, М. (2018). Бихевиористички аспекти буџетирања предузећа. Теме. 42(1):113-127</p> <p><i>Пракса је показала да, истовремено са применом буџетирања у предузећима, код менаџера и запослених долази до појаве специфичног понашања које је повезано са буџетирањем. Раг истражује бихевиористичке аспекте буџетирања предузећа, односно како оно утиче на понашање и међуљудске односе у предузећу. Посебна пажња посвећена је неким од појединачних бихевиористичких проблема у буџетирању, као што су: стил менаџмента, односно стил управљања у процесу буџетирања, утврђивање нивоа буџетираних вредности, оцењивање перформанси запослених и сл. У раду се истражују природне и ефикасне бихевиористичке аспекте буџетирања предузећа како би се дисфункционално понашање елиминисало или бар svelo на прихватљив ниво.</i></p>	M24
6	<p>Никодијевић, М. (2017). Hoshin Kanri – моћан инструмент за континуирану унапређења перформанси. XI Скуп привредника и научника СПИН '17: Штедљиво (lean) управљање ресурсима у привреди Републике Србије. Зборник радова: 16-21.</p> <p><i>Hoshin Kanri представља инструмент управљања који омогућава компанијама да ускладе ствари, тактички и оперативни ниво пословања и да, чак и у условима оштре конкуренције, континуирано унапређују своје перформансе. По правили, компаније, које су усвојиле имплементацију Hoshin Kanri, постале су у периоду до пет година лидери на тржиштима на којима постоје. Раг описује његове основне идеје и карактеристике захваљујући којима представља један од најрелевантнијих инструмената за стицање и одржавање конкурентске предности. Посебна пажња у раду посвећена је Hoshin Kanri X матрици којом се обезбеђује целински приказ циљева компаније, као и иницијатива и акција, одговорних особа и неопходних ресурса за њихово остварење.</i></p>	M63
7	<p>Никодијевић, М. (2017). Beyond budgeting – нови тренд у буџетирању. Зборник радова – Трендови у пословању 2017, Крушевац: 393–402.</p> <p><i>Раг се бави концептом Beyond Budgeting као новим приступом буџетирању и управљању компанијом. Компаније које постоје у неизвесним, нестабилним и висококонкурентним тржишним условима су идеални кандидати за примену овог приступа. Раг разматра главне идеје и принципе ове нове пословне филозофије која подразумева значајне, па чак и револуционарне промене у принципима управљања, пословној пракси и организационој култури. Сагледане су предности и недостаци концепта, као и специфичности и изазови везани за његову имплементацију. Такође, раг указује зашто је, и поред активне промоције концепта коју сироводи организација под називом Beyond Budgeting Round Table, број компанија које га примењују још увек мали.</i></p>	M53

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА   **НЕ**

Кандидат Марија Никодијевић испуњава све услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом

о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. У складу са Стандардима и процедурама за обезбеђење квалитета у поступку организовања и завршетка докторских академских студија и израде и одбране завршног рада – докторске дисертације Економског факултета у Нишу, кандидат је извршио све предиспитне и испитне обавезе на докторским академским студијама, презентовао резултате истраживања у вези са пријавом теме докторске дисертације на два докторантска колоквијума и пријавио тему докторске дисертације. Кандидат испуњава и услове дефинисане Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Кандидат је аутор више од једног научног рада објављеног у домаћем часопису са листе министарства надлежног за науку. Приложена је потврда бр. 09-107 од 16.11. 2020. године као доказ да је кандидат првопотписани аутор научног рада објављеног у часопису Економске теме који издаје Економски факултет Универзитета у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације

Поред Увода и Закључка, структуру докторске дисертације чине 4 дела.

У првом делу дискутује се о **детерминантама новог пословног окружења**. Истражене су основне карактеристике савремених услова пословања које се огледају у глобализацији, израженој сегментацији тржишта и интернационализацији бизниса. Указано је на неопходност интензивнијег фокусирања на купце и тенденцију драстичног скраћивања животних циклуса производа. Динамично пословно окружење захтева умрежавање између предузећа, формирање флексибилних организационих структура, као и производну флексибилност која се постиже применом компјутеризованих система производње. Техничко-технолошку основу стицања и одржања конкурентске предности на данашњем висококонкурентном тржишту чине и високе производне, информационе и комуникационе технологије. Измењен пословни амбијент савремених предузећа наметнуо је нов начин управљања који подразумева нове моделе, технике и инструменте управљања и у том контексту **нове системе планирања и буџетирања**, који могу да одговоре на изазове нових услова привређивања.

У другом делу дисертације под називом **Одрживост традиционалног система буџетирања предузећа у новом пословном окружењу**, појам буџетирање се посматра са аспекта његове улоге и значаја као инструмента управљања предузећем. Прво се говори се о традиционалном концепту буџетирања у светлу промена у пословном окружењу и тражи се одговор на питање његове „подобности“ у савременом пословном амбијенту. Најпре је размотрен изворни концепт традиционалног буџетирања који показује најбоље резултате у релативно стабилним условима пословања. Међутим, овај статички концепт је неспојив са пословањем предузећа у новом пословном окружењу. Из тог разлога било је потребно у почетку извршити одређена прилагођавања и побољшања у циљу превазилажења и умањења недостатака традиционалног концепта буџетирања. У том смислу, обрађени су унапређени концепти традиционалног буџетирања као што су буџетирање засновано на активностима, континуирано буџетирање, буџетирање засновано на нултој основи и програмско буџетирање предузећа. Истражена је и могућа примена ових унапређених концепата буџетирања у новом пословном окружењу и указано је на њихове предности и недостатке.

У трећем делу под називом **Систем буџетирања предузећа за ново пословно окружење**, у контексту критика ефикасности традиционалних буџетских система, разматрана су основна обележја буџетирања у савременом пословном амбијенту. У складу са променама у окружењу, рачуноводствена теорија и пракса изнедриле су нове концепте буџетирања који су компатибилнији са актуелним дешавањима на тржишној сцени. Посебно су објашњени концепт „Beyond budgeting“ и концепт буџетирања заснованог на перформансама у оквиру кога је посебан акценат стављен на „Hoshin Kanri“ систем буџетирања предузећа. У том смислу обрађене су пословне перформансе као основ имплементације и унапређења стратегије савремених предузећа. Посебан акценат је стављен на стратегијске циљеве и перформансе, а посебно на оперативне мере перформанси, са обрадом инструмента њиховог повезивања и интегрисања.

У четвртм делу дисертације под називом **Потребе и могућности примене новог система буџетирања предузећа у Србији** најпре се указује на нужност промене начина управљања предузећима у Републици Србији, у циљу подизања и одржавања нивоа њихове конкурентске позиције, како у националним тако и у регионалним и глобалним оквирима. Објашњени су посебно поступци унапређења корпоративног управљања, а посебно поступци унапређења квалитета управљања и у том контексту посебно истакнута улога нових система пословно финансијског буџетирања предузећа. Кроз емпиријска истраживања идентификовани су постојање могућих система буџетирања у предузећима и његови трендови развоја са аспекта пословне праксе и достизања и одржавања конкурентских предности предузећа у Србији. Посебно су истражене могућности и изазови примене буџетирања заснованог на перформансама са аспекта доприноса у постизању и одржавању нивоа конкурентских предности предузећа у Србији и, последично, опоравку и напретку привреде Србије.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације

Кандидат је у пријави докторске дисертације дефинисао основни циљ научног истраживања - кроз свеобухватно сагледавање основних карактеристика, улоге и значаја буџетирања предузећа, истражити концепте буџетирања који би представљали ефикасан инструмент управљања ради стицања и одржавања конкурентских предности предузећа у новом пословном окружењу. Из наведеног основног циља произашли су и изведени циљеве овог теоријско-емпиријског истраживања и то:

- Идентификовати и анализирати кључне детерминанте новог пословног окружења које утичу на систем буџетирања у предузећу;
- Детаљно објаснити традиционално буџетирање предузећа и сагледати могућности примене традиционалног изворног и унапређених концепата буџетирања предузећа у новом пословном окружењу односно истражити њихову одрживост у савременим условима пословања;
- Истражити и објаснити систем буџетирања предузећа заснован на перформансама који је подобнији динамичном пословном амбијенту;
- Истражити потребе и могућности примене нових концепата буџетирања у предузећима у Србији у циљу унапређења пословања и стицања и одржавања конкурентских предности на тржишту.

Комисија констатује да су истраживањем обухваћеним докторском дисертацијом у потпуности остварени дефинисани циљеве.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације

Актуелност теме докторске дисертације указује на значај њеног теоријског и емпиријског истраживања. Полазећи од предмета истраживања, у дисертацији су свеобухватно сагледаване основне карактеристике, улога и значај буџетирања предузећа и истражени су концепти буџетирања који могу бити ефикасан инструмент управљања ради стицања и одржавања конкурентских предности предузећа у новом пословном окружењу. Истраживањем су, пре свега, остварени теоријски резултати који се огледају у детаљном прегледу и анализи свих релевантних аспеката система буџетирања у новом пословном окружењу. Теоријски допринос докторске дисертације огледа се и у систематизацији досадашњих релевантних теоријских сазнања и резултата претходних емпиријских истраживања различитих аспеката система буџетирања предузећа. Посебан допринос дисертације односи се на резултате спроведеног емпиријског истраживања о пракси пословног буџетирања у предузећима у Србији. Докторска дисертација сумира резултате теоријског и емпиријског истраживања чиме се обезбеђује интеграција знања о систему буџетирања предузећа у новом пословном окружењу и ствара основа за конципирање препоруке за унапређење праксе буџетирања предузећа. Резултати истраживања доприносе даљем развоју теорије и могу бити подстрек будућим истраживањима у правцу дубљег разумевања ове проблематике и даљег теоријског и концептуалног уобличавања истраживаног феномена.

Оцена самосталности научног рада кандидата

Уважавајући стручне сугестије ментора и чланова Комисије, кандидат је у свим фазама припреме и израде докторске дисертације показао висок ниво самосталности у научној раду. На основу анализе релевантне литературе, кандидат је дефинисао предмет и циљеве истраживања, поставио истраживачке хипотезе и, у складу са тим, дефинисао методологију и структуру докторске дисертације. На основу систематизације теоријских сазнања и примене адекватног статистичког инструментаријума, кандидат је самостално реализовао све фазе емпиријског истраживања. Реализовано теоријско и емпиријско истраживање омогућило је да кандидат формулише одговарајуће применљиве закључке и да конципира препоруке за унапређење праксе буџетирања предузећа.

ЗАКЉУЧАК

На основу оцене резултата истраживања, научног доприноса и значаја дисертације, као и степена остварености постављених циљева и самосталности научног рада кандидата, Комисија констатује да је докторска дисертација одговарајућег квалитета и урађена у складу са Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Економског факултета у Нишу. Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Марије Никодијевић под називом „*Систем буџетирања предузећа у новом пословном окружењу*» и предлаже Наставно-научном већу Економског факултета у Нишу и Научно стручном већу за друштвено – хуманистичке науке Универзитета у Нишу да прихвате Извештај о оцени докторске дисертације и одобре њену јавну одбрану.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије 8/18-01-003/21-024

Датум именовања Комисије 22.03.2021.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Проф. др Љиља Антић, редовни професор Рачуноводство, ревизија и пословне финансије (Научна област)	председник Економски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)
	Проф. др Благоје Новићевић, редовни професор Рачуноводство, ревизија и пословне финансије (Научна област)	ментор, Економски факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)
3.	Проф. др Дејан Малинић, редовни професор Рачуноводство и пословне финансије-Управљачко рачуноводство (Научна област)	члан Економски факултет Универзитета у Београду (Установа у којој је запослен)

Датум и место:

.....